

شورای سیاست‌گذاری حوزه‌های علمیه خاوران

مرکز مدیریت حوزه علمیه خاوران

معاونت پژوهش

استان گلستان شهر گرگان موسسه آموزش عالی حوزوی الزهرا (سلام‌الله علیها)

عنوان:

نقش و کارکرد باورهای دینی در اخلاق فردی

استاد راهنما:

حجت‌الاسلام والمسلمین جناب آقای بهروز محمدی منفرد

نگارنده:

زهرا ابراهیم‌زاده

سال تدوین:

۱۴۰۱

رسالة محمد

خواهران

تحمیدیه:

حمد و سپاس مخصوص خدایی است که انسان را برای رسیدن به کمال حقیقی و قرب الهی آفرید و دو حجت عقل و وحی را به یاری او فرستاد تا راه حق را بشناسد و با نور عشق و معرفت به حق تعالی به مقام قرب الهی نائل آید.

پروردگارا یاریمان کن تا با تمام وجود، با تمسک به عقل و وحی (قرآن و اهل بیت علیهم السلام) حقیقت دینت را درک کنیم و به آن عمل کنیم و در حد توان بندگان را به راه حق هدایت کنیم.

حوزه های علمیه خواران

تقدیم به:

به سید و مولایمان حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف که واسطه فیض الهی اند. تمام مراحل نگارش این رساله با توسل به ایشان شروع شد و تا پایان با توسل و طلب مدد و یاری ایشان پایان یافت.

امید است که این پژوهش موجب رضایت و خشنودی ایشان قرار گیرد.

پیریت حوزه های علمیه خواران

تقدیر و تشکر

با احترام و تشکر از حجه الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر محمدی که مرا در انجام این پایان‌نامه صادقانه و دلسوزانه راهنمایی فرمودند.

و جناب آقای دکتر جواد دانش که نه فقط در این پایان‌نامه که در بخش زیادی از زندگی علمی‌ام، مدیون ایشان هستم و همچنین از همسر و فرزندانم بسیار قدردانم که محیطی آرام را برای انجام پژوهش فراهم آوردند و از خداوند منان برای این عزیزان توفیقات روزافزون را خواستارم.

حوزه های علمی خاوران

۱۲. عالم زاده نوری، محمد، راهبرد تربیت اخلاقی در قرآن کریم، قم، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۹۶

۱۳. عمید، حسن، فرهنگ فارسی عمید، تهران، انتشارات فرهنگ نما، ۱۳۸۸

۱۴. قمی، عباس، مفاتیح الجنان، قم، کانون انتشارات علمی، ۱۳۴۵

۱۵. کریمی، محمدرضا، الگوی انگیزش اخلاقی قرآن کریم، قم، دانشگاه باقرالعلوم علیه السلام، ۱۴۰۰

۱۶. محمدی منفرد، بهروز، توجیه باور اخلاقی، قم، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۹۶

۱۷. مصباح یزدی، محمدتقی، آموزش عقائد، تهران، نشر بین الملل، چاپ چهل و یکم، ۱۳۸۹

۱۸. -----، -----، اخلاق در قرآن، تحقیق و نگارش محمدحسین اسکندری، قم، موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمه الله، چاپ هشتم، ۱۳۹۴

۱۹. -----، -----، نقد و بررسی مکاتب اخلاقی، تحقیق و نگارش احمد حسین شریفی، قم، انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمه الله، چاپ پنجم، ۱۳۹۴

۲۰. مطهری، مرتضی، عدل در اسلام، مجموعه آثار، ج ۴، تهران، صدرا، چاپ ۷، ۱۳۸۲

۲۱. معرفت، محمدهادی، تلخیص التمهید، ج ۱، قم، موسسه التمهید، ۱۳۹۱

۲۲. معن، حسین، تربیت توحیدی و نقش آن در پیریزی شخصیت اسلامی، ترجمه احمد ناظم، قم، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۷

۲۳. مکارم شیرازی، ناصر، اخلاق در قرآن، جلد ۲، قم، مدرسه علی بن ابیطالب علیه السلام، ۱۳۷۷

۲۴. موسوی خمینی، روح الله، شرح حدیث جنود عقل و جهل، تهران، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ سیزدهم، ۱۳۸۸

منابع عربی

۱. ابن فارس، معجم مقاییس اللغة، محقق: عبدالسلام محمد هارون، ج ۳، دارالفکر، ۱۳۹۹
۲. ابن منظور، لسان العرب، جلد ۱۰، دار احیاء التراث العربی، ۱۴۱۶ ق
۳. آمدی، عبدالواحد ابن تمیمی، تصنیف غررالحکم و دررالکلم، محقق: سیدمهدی رجایی، جلد ۱، قم، دارالکتاب الاسلامی، چاپ دوم، ۱۴۱۰ ق
۴. ابی اسحاق، ابراهیم بن نوبخت، الیاقوت فی علم الکلام، قم، کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی، ۱۴۱۳ ق
۵. بحرانی، میثم بن علی، قواعد المرام، قم، مکتبه آیت الله العظمی مرعشی النجفی، ۳۹۸ ق
۶. تفتازانی، سعد الدین، شرح المقاصد، ج ۴، قم، الشریف الرضی، ۱۴۰۹ ق
۷. جرجانی، میر سید شریف، شرح المواقف، تصحیح بدر الدین نعسانی، ج ۸، قم، الشریف الرضی، چاپ اول، ۱۳۲۵ ق
۸. جوهری، ابونصر، الصحاح تاج اللغة و صحاح العربیه، ج ۵، بیروت، دارالعلم للملایین، چاپ چهارم، ۱۴۰۷
۹. حر عاملی، محمد بن الحسن، وسائل الشیعه، قم، موسسه آل البيت علیهم السلام، جلد اول، بی تا
۱۰. حلی، حسن بن یوسف، کشف المراد فی شرح تجرید الاعتقاد، تحقیق و تعلیق حسن حسن زاده آملی، قم، موسسه النشر الاسلامی، ۱۴۱۷ ق.
۱۱. حلی، ابوالقاسم جعفر بن الحسن، المسلك فی اصول الدین، مشهد، آستان قدس رضوی، مجمع البحوث الاسلامیه، ۱۳۷۳
۱۲. راغب اصفهانی، حسین بن محمد بن مفضل، المفردات فی غریب القرآن، دفتر نشر کتاب، چاپ دوم، ۱۴۰۴ ق

١٣. الزبيدي، محمد مرتضى، تاج العروس من جواهر القاموس، جلد ٢٥، بيروت، دارمكتبةالحياة، بی تا

١٤. زمخشری، محمود بن عمر، الكشف عن حقایق غرایض التنذیل، بیروت، دارالكتاب، ١٤٠٧ ق

١٥. سبحانی، جعفر، بحوث فی الملل و النحل، ج ٣، تهران، موسسه نشر اسلامي، بی تا

١٦. شهرستاني، محمد بن عبدالکريم، نهاية الأقدام فی علم الکلام، تحقيق: احمد فريد مزیدی، دار الكتب العلمیة، چاپ اول، ١٤٢٥ ق

١٧. -----، الملل و النحل، قم، الشریف الرضی، چاپ سوم، ١٣٦٤

١٨. شیبانی، محمد بن حسن، نهج البیان عن کشف معانی القرآن، محقق: حسین درگاهی، جلد ٥، قم، نشر الهادی، ١٣٧٧

١٩. طبرسی، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، ج ٣، بیروت، موسسه الاعلمی للمطبوعات، ١٤١٥ ق

٢٠. طوسی، نصیرالدین، تجرید الاعتقاد، تهران، مکتب اعلام الاسلامی، ١٤٠٧ ق.

٢١. عرسان علیان، رشدی محمد، دلیل العقل عند شیعة الامامیة، بیروت، مرکز حضارة لتنمية الفكر الاسلامی، ٢٠٠٨ میلادی

٢٢. عسگری، ابو هلال، معجم الفروق اللغویة بترتیب و زیادة، ج ١، کتابخانه مدرسه فقاہت

٢٣. غزالی، ابو حامد محمد بن محمد، المستصفی من علم الاصول، تحقيق: محمد عبد الشافی، جلد ١، دارالکتب العلمیة،

٢٤. الفراهیدی، خلیل بن احمد، کتاب العین، تحقيق دکتر مهدی مخزومی و دکتر ابراهیم سامرئی، ج ٣، ایران، موسسه دارالهجرة، ١٤٠٩ ق

۲۵. فخر رازی، محمد بن عمر، المحصل، جلد ۱، قاهره، مکتبه دارالتراث، ۱۴۱۱ ق
۲۶. فیروزآبادی، مجدالدین، قاموس المحيط، جلد ۴، بیروت، دارالعلم، بی تا
۲۷. القضاء، قاضی ابوعبدالله، گزیده شهاب الأخبار، جلد ۱، کتابخانه مدرسه فقاہت، ۱۴۰۹ق.
۲۸. قوشچی، علی بن محمد، شرح تجرید العقاید، قم، رضی و بیدار، بی تا.
۲۹. کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، جلد ۲، ۱۴۱۱ق.
۳۰. مجلسی، محمدباقر، بحار الانوار، بیروت، موسسه الوفاء، طبعه ۲، ۱۴۰۳ ق
۳۱. مسکویه، ابی علی، تهذیب الاخلاق و تطہیر الاعراق، قم، انتشارات بیدار، بی تا
۳۲. مظفر، محمدرضا، اصول الفقه، قم، مرکز انتشارات تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۷۰
۳۳. ---، ---، دروس فی علم المنطق، قم، مرکز نشر ہاجر، چاپ پنجم، ۱۳۸۹
۳۴. مقداد، فاضل، ارشاد الطالبین الی نہج المسترشدين، تحقیق سید مهدی رجایی، قم، انتشارات کتابخانه مرعشی نجفی، ۱۴۰۵ ق.
۳۵. ایجی، قاضی عبدالرحمن ابن احمد، المواقف فی علم الکلام، بیروت: عالم الکتب، بی تا.

مقالات

۱. جوانی، حجت الله، «هویت دینی»، هویت های دینی دو فصل نامه پژوهشی، شماره ۱، ۱۳۸۴
۲. خزائی، زهرا، «باور دینی، انگیزش، التزام اخلاقی»، الهیات تطبیقی (علمی - پژوهشی)، سال پنجم، شماره دوازدهم، ۱۳۹۳
۳. فنایی، هادی، «تحلیل و بررسی وابستگی اخلاق به دین»، فصلنامه علمی - پژوهشی اندیشه نوین دینی، سال سوم، شماره دهم، ۱۳۸۶

۴. محمدی منفرد، بهروز، «اخلاق ناپروایی و برون‌گرایی انگیزشی»، فصلنامه علمی انسان پژوهی دینی، سال هفدهم، شماره ۴۴،

۵. شانظری، جعفر، «اخلاق دینی و اخلاق سکولار»، فصلنامه علمی - ترویجی اخلاق، شماره ۵، ۱۳۹۱

۶. علیزاده، علی‌اکبر، «نقد و بررسی وابستگی روان‌شناختی اخلاق به دین»، تهران، قیاسات، سال هفدهم، ۱۳۹۱

۷. کوشا، غلام‌حیدر، «نقش دین در تثبیت پایگاه‌های اخلاق، معرفت اخلاقی»، سال دوم، شماره اول، ۱۳۸۹

۸. همدانی، مصطفی، «باور Belief»، پژوهشکده باقرالعلوم علیه‌السلام، ۱۳۹۳

۹. محدث، سید حسین، انگیزش‌های اخلاق دینی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده تربیت مدرس قم، ۱۳۸۸

منابع اینترنتی

www.wikifegh.ir- سایت ویکی فقه، ۴ اردیبهشت ۱۴۰۰

www.fa.m.wikipedia.org، سایت ویکی‌پدیا، ۱۱ آبان ۱۴۰۰

www.mehrnews.com، سایت مهر نیوز، ۲۰ تیر ۱۴۰۱

www.vageyab.com، سایت واژه‌یاب، ۲ مرداد ۱۴۰۱

www.eshia.ir، سایت شیعه، کلام استاد ربانی، ۹۴/۲/۱

www.ir-translate.com، ۳ خرداد ۱۴۰۱

www.targomelabkhand.ir، سایت ترجمه لبخند، ۳ خرداد ۱۴۰۱